

Αρχικά γραμμένο στα τουρκικά για την εφημερίδα Agos (Κων/πολης) και Azinlikca (Δυτική Θράκη) και μεταφρασμένο από την Απογευματινή

“Doublespeak” Στην Αθήνα

Τα τελευταία δύο τρία χρόνια ένα μεγάλο μέρος της κοινωνίας στην Ελλάδα βρίσκεται κάτω από την επίδραση ενός σοκ. Η οικονομική κρίση έχει σύνθετες επιπτώσεις. Η βασική είναι η μείωση των εισοδημάτων. Ορισμένοι βλέπουν να μειώνονται ο μισθός ή τα κέρδη τους, άλλοι να χάνουν την δουλειά τους ή να μένουν άνεργοι οι πολύ κοντινοί τους. Ελάχιστοι από αυτούς που μένουν άνεργοι επωφελούνται από επίδομα ανεργίας. Μετά από όλα αυτά, η ζωή αυτών των ανθρώπων διαταράχτηκε αισθητά, το βιοτικό τους επίπεδο έπεσε τόσο χαμηλά όσο δεν μπορούσαν ποτέ να φανταστούν. Είναι απελπισμένοι και δεν ξέρουν τι πρέπει να κάνουν.

Ένα δεύτερο αποτέλεσμα της κρίσης είναι το αίσθημα της ανασφάλειας. Όχι μόνον όσοι έχασαν την εργασία τους, αλλά σχεδόν όλοι, ως άτομα και ως κοινωνία, δεν γνωρίζουν που θα βρισκονται αύριο. Αλλά και το παρελθόν έχει πλέον τις αβεβαιότητές του: οι πολιτικοί, τα ιδανικά και οι θεσμοί στους οποίους πίστευαν πολλοί έφεραν την κρίση. Αποδείχθηκαν ψευδή τα λόγια, οι υποσχέσεις, οι ελπίδες, οι προγραμματισμοί, των περασμένων ετών. Το υψηλό επίπεδο ζωής που πίστευαν ότι κατέκτησαν με τις προσωπικές τους προσπάθειες, αποδείχθηκε ότι ήταν ένα ψέμα, αποτέλεσμα δανεικών. Και τώρα ζουν ταυτόχρονα την απογοήτευση και την ανασφάλεια. Και οι άνθρωποι ακούν καθημερινά ότι στο σύστημα αυτό που έφερε την καταστροφή, όλοι λίγο πολύ έχουν την ευθύνη τους: κάποιος δεν πλήρωνε τους φόρους του, κάποιος βρέθηκε επαναπαιγμένος σε αξιώματα για τα οποία δεν είχε τα προσόντα και κάποιος άλλος έζησε ζωή χαρισάμενη δεχόμενος δωροδοκίες...

Ένα άλλο αποτέλεσμα για το οποίο δεν έγινε πολύς λόγος, είναι η πληγωμένη περηφάνια

και το αίσθημα ενοχής. Ο τραυματισμός της αυτοπεποίθησης. Μεγάλο χτύπημα δέχθηκε η εθνική ταυτότητα. Η ελληνική κοινωνία, η οποία πιστεύει ότι διακατέχεται από υψηλές αξίες, με την εκδήλωση της κρίσης δέχθηκε κριτική από κάθε κατεύθυνση και το χειρότερο έγινε αντικείμενο ειρωνείας. Τώρα, ως χαρακτηριστικά της ελληνικής κοινωνίας αναφέρονται, η ανικανότητα, η καθυστέρηση, ο παραλογισμός, η αναρχία... Η χώρα και ο λαός έχουν πλέον την ανάγκη των ξένων. Η εθνική κυριαρχία είναι συζητήσιμη. Δεν είναι καθόλου εύκολο, ειδικά για όσους διαπνέονται από εθνικισμό, να αποδεχτούν αυτόν το διασυρμό.

Ως αποτέλεσμα του άγχους αυτού, ο τρόπος σκέψης μεγάλης μερίδας του ελληνικού λαού, άρχισε να λειτουργεί αντιδραστικά. Για να κατανοήσει κανείς αυτόν τον τρόπο σκέψης, πρέπει να λάβει υπόψη την πληγωμένη εθνική περηφάνια, την ανασφάλεια που σπρώχνει τον άνθρωπο στην απελπισία, το φόβο που καταρρακώνει την αυτοπεποίθηση και το αίσθημα ενοχής. Πολύ λίγοι είναι εκείνοι που μπόρεσαν να αντιμετωπίσουν αυτή την ‘παρακμή’ ορθολογικά. Οι περισσότεροι έψαξαν για αποδιοπομπαίους τράγους, δημιούργησαν μύθους, εν ολίγοις, επιστράτευσαν ‘μηχανισμούς άμυνας’. Οι άνθρωποι γενικά, όταν βρίσκονται απέναντι στα δύσκολα, αναζητούν την ελπίδα σε διάφορα ‘πιστεύω’ αντί να προσπαθήσουν να κατανοήσουν την κατάσταση. Όμως η κατανόηση, εάν μάλιστα δεν εξασφαλίζει, χειροπιαστά οφέλη στο άμεσο μέλλον δεν φέρνει την παρηγοριά.

Μπορούμε να δούμε τον μηχανισμό άμυνας στην νέα ‘γλώσσα’ που δημιουργήθηκε τον τελευταίο καιρό στην Ελλάδα. Προσδίδονται νέες έννοιες στις λέξεις, οι εκφράσεις αποκτούν άλλες ερμηνείες και γίνεται μια προσπάθεια να στηριχθούν μύθοι κατά της κρίσης. Για να καταστεί δυνατή η άρνηση της πραγματικότητας τα γεγονότα παρουσιάζονται επιλεκτικά, αγνοώντας τις αντιφάσεις αυτών των αφηγήσεων. Ορισμένοι καταφεύγουν στον αναχρονισμό και χρησιμοποιούν αόριστες, διφορούμενες εκφράσεις που δέχονται πολλαπλές ερμηνείες. Ο λόγος αυτός κατ’ έμπνευση στο βιβλίο ‘1984’ του Όργουελ ονομάστηκε ‘διπλή γλώσσα’ (doublespeak). Ο δημαγωγικός αυτός λόγος, αντί για λύσεις, εμπεδώνει τις πεποιθήσεις και το φανατικό ‘πιστεύω’. Θα αρκεστώ σε λίγα παραδείγματα.

Στο ξεκίνημα, η σημερινή κατάσταση ερμηνεύεται σαν να μην είναι μια κλασική περίπτωση χρεοκοπίας η οποία επιφέρει και τις σχετικές επιπτώσεις αλλά ως μια κατάσταση που δημιουργήθηκε από την ανικανότητα κάποιων σημερινών πολιτικών και το πρόβλημα θα λυθεί μόλις αναλάβουν κάποιοι άλλοι την εξουσία. Δεν γίνεται λόγος για οφειλές αλλά για ‘δήθεν οφειλές’. Δισεκατομμυρίων ευρώ δάνεια που πάρθηκαν με τον πλέον φυσιολογικό τρόπο θεωρούνται ανύπαρκτα με την προσθήκη της λέξης ‘δήθεν’! Οι δανειστές αναφέρονται ως ‘τοκογλύφοι’. Ο χαρακτηρισμός του ‘τοκογλύφου’ χρησιμοποιείται ευρέως από την ακροδεξιά Χρυσή Αυγή, όμως την χρησιμοποίησε και ο Αρχιεπίσκοπος. Πολλοί δεν βλέπουν χρεοκοπία αλλά ένα ‘δήθεν χρέος’ που επέβαλαν κάποιοι τοκογλύφοι. Προβάλλεται ένα αφελές αίτημα: να παίρνονται δάνεια αλλά στη συνέχεια θα

διαγράφονται!

Ο χαρακτηρισμός ‘τοκογλυφία’ είναι τελικά παράλογος καθότι η Ελλάδα δανείζεται με πολύ μειωμένο επιτόκιο. Για παράδειγμα ενώ η Ισπανία δανείζεται με 6%, η Ελλάδα στην οποία κανείς πλέον δεν δίνει δανεικά, παίρνει λεφτά από την ‘τοκογλύφο’ ΕΕ με 2%. Και μάλιστα, κάποιες ‘χώρες-τοκογλύφοι’ δάνεια που παίρνουν με ένα συγκεκριμένο επιτόκιο τα μεταβιβάζουν στην Ελλάδα με χαμηλότερο επιτόκιο! Τελευταία οι ‘τοκογλύφοι’ αποφάσισαν να επιστρέψουν και τα κέρδη που είχαν από τις χρηματιστηριακές συναλλαγές με την Ελλάδα. Σοφίσματα όπως ‘παρά τα λεφτά που μας δίνουν το χρέος αυξάνεται’ ή ‘τα λεφτά αυτά δεν πάνε στο λαό αλλά στους δανειστές και στις τράπεζες’ κυκλοφορούν στα στόματα πολλών. Το χρέος της Ελλάδας η οποία ακόμη δανείζεται για να πληρώσει μισθούς και συντάξεις και να καλύψει το άνοιγμα του προϋπολογισμού, φυσικά και θα αυξάνεται. Τα λεφτά αυτά φυσικά εν μέρει θα πάνε στους δανειστές και στις τράπεζες, αλλιώς η χώρα θα θεωρηθεί ότι πτώχευσε και η αγορά θα καταρρεύσει.

Αυτοί που πιστεύουν σ’ αυτές τις ανοησίες ψάχνουν την ηρεμία ξεγελώντας τον εαυτό τους. (Και κάποιοι άλλοι χρησιμοποιώντας τον λόγο αυτόν κυνηγούν μια πολιτική καριέρα.) Δεν φταίμε εμείς αλλά οι άλλοι! Με τον τρόπο αυτό προστατεύεται η εθνική περηφάνια, ξεπερνιέται η κοινωνική ντροπή, τα αρνητικά φορτώνονται στους αποδιοπομπαίους τράγους: στους τοκογλύφους, στους ‘Δυτικούς’ που δεν μας στηρίζουν επαρκώς, στους Γερμανούς, στους τραπεζίτες, κυρίως στους Εβραίους τραπεζίτες! Όμως η ‘διπλή γλώσσα’ έχει απλωθεί και στα θέματα ‘δικαίου’ και ‘νόμων’. Για να αναγνωριστεί η νομιμότητα των νόμων δεν αρκεί να έχουν εγκριθεί από τη Βουλή. Για κάποιους πρέπει να είναι και ‘δίκαιοι’ και την απόφαση περί δικαίου την παίρνουν οι ίδιοι. Η έκφραση ‘αυτοί οι νόμοι δεν θα περάσουν’ ακούγεται συχνά. Η αντιπολίτευση, τα συνδικάτα, αλλά και η όποια ομάδα –στη χώρα του Σωκράτη, ο οποίος προτίμησε τον θάνατο από την ανυπακοή στους νόμους– θεωρούν ότι έχουν το δικαίωμα να μην αναγνωρίζουν την νομιμότητα της Βουλής. Π.χ., σε εκστρατείες με σύνθημα ‘δεν πληρώνω – δεν πληρώνω’ όσοι θέλουν περνούν από τα διόδια δίχως να πληρώνουν, και όχι μόνον αυτό, αλλά συγκροτώντας ομάδες των πέντε – δέκα ατόμων, συντελούν στο να περνούν όλοι δίχως να πληρώνουν. Και οι πράξεις αυτές δεν χαρακτηρίζονται ως ‘αναρχία’ ή ‘χάος’ αλλά ως ‘δημοκρατία’.

Η έννοια της Δημοκρατίας έχει αποκτήσει άλλο περιεχόμενο. Οι δυτικοί χρηματοοικονομικοί κύκλοι στους οποίους με παρακάλια αποτάθηκε το ελληνικό κράτος θεωρούνται ‘κατακτητές’. Θεωρείται πλέον ότι η χώρα βρίσκεται υπό κατοχή. Και μάλιστα φθάσαμε στο σημείο να υποστηρίζεται σοβαρά ότι η υπάρχουσα κατάσταση θυμίζει την οθωμανική κυριαρχία. Άλλοι πάλι μιλούν για ‘μπότα των Ναζί’. Τόσο η Χρυσή Αυγή όσο και μεγάλη μερίδα της αριστεράς, αξιολογούν με αυτόν τον τρόπο την κατάσταση. Τελικά στο όνομα της ‘δημοκρατίας’ προβλέπονται αντιστάσεις, εξεγέρσεις, εξοπλισμοί και ένοπλη σύγκρουση. Από τη μία οι βουλευτές της Χρυσής Αυγής από την άλλη κάποιοι του

αριστερού ΣΥΡΙΖΑ, αναφέρουν ότι κάποια στιγμή οι πολιτικοί θα πάνε στο απόσπασμα ή θα λιντσαριστούν όπως ο Καντάφι. Και το πλέον συγκλονιστικό, είναι πολλοί αυτοί που πιστεύουν ότι όλα αυτά είναι λογικές θέσεις. Η πλέον διαδεδομένη (αριστερή) θέση σχετικά με τις παράνομες απεργίες, το κλείσιμο των δρόμων, των καταλήψεων, των υβριστικών συνθημάτων, του ξυλοδαρμού, των απειλών, της λήψης ομήρων και λοιπών βιαιοτήτων, είναι ότι η αριστερή βία και η δεξιά βία είναι δύο διαφορετικά πράγματα. Η πρώτη μπορεί να αντιμετωπιστεί με ανεκτικότητα ‘διότι ασκείται με στόχο ένα καλύτερο κόσμο’. Αλλά και η δεξιά, νομιμοποιεί κι αυτή τη δική της βία με παρόμοιο σκεπτικό: ‘για μια καλύτερη πατρίδα’! Κι έτσι η βία εξαπλώνεται.

Η ‘διπλή γλώσσα’ είναι πολύ διαδεδομένη. Π.χ., τον εκβιασμό τον λένε και ‘διαπραγμάτευση’, την αδιαλλαξία ‘διάλογο’, την βουλή ‘μπουρδέλο’, τον φόρο ‘χαράτσι’, την κυβέρνηση ‘οι δοσίλογοι’, την προσαρμογή στην πραγματική δυνατότητα της χώρας ‘θυσίες του λαού’, τις συνέπειες της ανικανότητάς μας ‘επιβολή των ξένων’. Αλλά ο χώρος δεν με παίρνει για περισσότερα!

Υπάρχει μία μεγάλη μερίδα ψηφοφόρων στους οποίους αρέσει αυτή η παράδοση ρητορική: δεν είναι πλέον απαραίτητο να υπάρχουν λογικά επιχειρήματα ή κάποια συνέπεια στον λόγο. Με αυτήν την γλώσσα η εθνική περηφάνια χαϊδεύεται και οι προσωπικές ελπίδες ανθίζουν. Όμως αυτά που λέγονται δεν τα ακούν μόνο οι Έλληνες. Ποιοι θα πραγματοποιήσουν επενδύσεις σε μια χώρα όπου οι νόμοι και το δίκαιο καθορίζονται από τους διαδηλωτές, εμποδίζεται με τη χρήση της ‘δημοκρατικής βίας’ η εφαρμογή των αποφάσεων της Βουλής, η βία θεωρείται δίκαιο, οι οφειλές αναφέρονται ως ‘δήθεν χρέη’, η ίδια η χώρα βρίσκεται στα πρόθυρα ένοπλης αντίστασης και το δυτικό κεφάλαιο αποκαλείται εχθρός; Γιατί να έρθουν οι επενδυτές σε αυτό το περιβάλλον χάους; Λένε ορισμένοι ότι ‘η τρόικα ‘εφάρμοσε λάθος συνταγή’, ενώ δεν βλέπουν ότι καμία από τις δεκάδες συμφωνημένες διαρθρωτικές αλλαγές στην πράξη ‘δεν εφαρμόστηκαν’. Η ορθότερα, ‘δημοκρατικά’ και με ‘νόμιμη βία’ δεν επετράπη η εφαρμογή τους. Από τη μία η αναρχική και απειλητική γλώσσα, από την άλλη η ‘συνταγή’ που δεν εφαρμόστηκε, κατά πάσα πιθανότητα θα φέρουν την καταστροφή. Και τότε οι ‘καταστροφολόγοι’ θα λένε ‘εμείς το είχαμε πει’. Αυτό ακριβώς ονομάζεται ‘αυτοεκπληρούμενη προφητεία’ (self-fulfilling prophesy)! Λέγε λέγε θα την φέρουν...

*